

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT
I I TERRITORI
B DIRECCIÓ GENERAL
/ ESPAIS NATURALS
I BIODIVERSITAT

DOCUMENT AMBIENTAL RELATIU AL «PROJECTE D'ACTUACIONS DE CONTROL INTEGRAL CONTRA ELS PRINCIPALS ORGANISMES NOCIUS QUE AFECTEN LES MASSES FORESTALS, ILLES BALEARS 2023-2027».

INTRODUCCIÓ

El Decret 12/2019, de 2 de juliol, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, estableix que la Conselleria de Medi Ambient i Territori, a través de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat, exerceix les funcions relatives a la gestió de la sanitat forestal i defensa dels equilibris biològics dels ecosistemes forestals.

La Llei 43/2003, de 21 de novembre, de Monts, modificada per la Llei 21/2015, de 21 de juliol, en l'article 7.2.d) determina que correspon a l'Administració General del Estat, en col·laboració amb les comunitats autònomes i sense perjudici de les competències en aquests àmbits, les funcions que es citen a continuació:

«L'exercici de les funcions necessàries per l'adopció de mesures fitosanitàries urgents, així com vetllar per l'adequada execució, coordinació i seguiment de les mateixes, en situacions excepcionals en les quals existeixi greu perill d'extensió de plagues forestals, de conformitat amb l'article 16 de la Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal.»

Així mateix, l'article 52 sobre la Protecció dels monts contra agents nocius estableix que «Sense perjudici de l'establert en la Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal, la protecció dels monts contra els agents nocius ha de ser de caràcter preventiu, mitjançant tècniques silvícoles adequades, utilització d'agents biològics que impedeixin o frenin l'increment de les poblacions d'agents nocius i l'aplicació de mètodes de lluita integrada».

«Les comunitats autònomes adoptaran les mesures necessàries de vigilància, localització i extinció de focus incipients de plaga, i han d'informar als propietaris

forestals de la zona afectada i a l'òrgan competent de l'Administració General de l'Estat per si puges veure's afectada la sanitat general dels monts espanyols.»

Es relacionen a continuació les resolucions d'utilitat pública, publicades al BOIB del servei de Sanitat Forestal:

- BOIB núm. 145, de 21 d'octubre de 2003, existència de la plaga de la processonària del pi en Mallorca i Menorca, i es qualifica d'utilitat pública las mesures que se adoptin pel seu control.
- BOIB núm. 20, del 07 de febrer de 2009, on es declara l'existència de l'agent nociu processonària en les illes d'Eivissa i Formentera, i es qualifiquen d'utilitat pública els tractaments fitosanitaris.
- L'any 2011 es declara focus incipient de processonària en la zona del Cap de Barbaria en Formentera, i es publica en el BOIB núm. 174 ext., de 21 de novembre.
- El 17 d'abril del 2008 es va publica en el BOIB núm. 52, una Resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca per la que se declarava l'existència de la plaga de l'eruga peluda en Menorca i se qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que se adopten para su control.
- El 18 d'octubre de 2016 es publica en el BOIB núm. 132, una Resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca per la qual es declara l'existència de la plaga de processonària del pi en tota la superfície de la illa de Formentera y se qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que se adoptin para controlar-la.
- El 4 d'abril de 2019 es va publicar en el BOIB, núm.43 Resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca per la que es va declarar l'existència de la plaga de l'eruga peluda en Mallorca i es qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin pel seu control. Aquest procediment es va iniciar l'any 2018 a causa de l'explosió sobtada i imprevista que va haver durant la primavera d'aquell any.
- El 7 d'octubre de 2021, es va publicar en el BOIB, núm.137 Resolució del conseller de Medi Ambient i Territori per la que es va declarar oficialment l'existència d'un focus incipient de processonària en la zona nord-est de l'illa d'Eivissa, i es proposa l'aplicació de mesures de control.

El Servei de Sanitat Forestal (SSF) ha redactat el «*Projecte d'actuacions de control integral contra els principals organismes nocius que afecten les masses forestals, Illes Balears 2023-2027*» per planificar l'execució de les actuacions de control integral contra els diferents organismes, concretament eruga peluda de l'alzina i processionària del pi i així reduir la intensitat de danys, a la fi d'evitar: la propagació dels citats organismes nocius i la feblesa de les masses forestals.

De caràcter preferent, aquest projecte es desenvolupa per al control integral de l'eruga peluda de l'alzina (*Lymantria dispar*), a les illes de Mallorca i/o Menorca, i de la processionària del pi (*Thaumetopoea pityocampa* Den & Schiff.) a l'illa d'Eivissa, durant les anualitats 2023-2027. Entre les mesures de control previstes, hi són: trampeig ordinari i extraordinari, tractaments aeris i terrestres i pel cas de la processionària del pi, eliminació de bosses, així com manteniment dels diferents refugis per aus i ratapinyades, ja existents; també s'inclou la instal·lació de noves caixes refugi i caixes niu.

Els tractaments aeris, es planifiquen de forma prioritària contra *Lymantria dispar*, no obstant i a causa del caràcter epidèmic i sobtat d'aquest insecte, que impedeix la anticipació de les actuacions per combatre els seus danys, i en el cas que així es consideri per part del personal tècnic del Servei de Sanitat Forestal que no sigui necessària aquesta actuació, es farà en el seu lloc, el tractament aeri sobre polígons ubicats en l'illa d'Eivissa i afectats per la processionària del pi.

Les actuacions de control integral planificades contra l'eruga peluda i contemplades en el present projecte (principalment tractaments aeris, però també terrestres), podran estar ubicats en la superfície d'alzinars existents dins Paratge de la Serra de Tramuntana, i com màxim serà de 5.000ha (2.500ha+2.500ha).

Alguns d'aquests espais estan ubicats dins el Paratge Natural de la Serra de Tramuntana en l'illa de Mallorca; segons l'article 101.2 del Decret 19/2007 pel qual s'aprova en Pla d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) de la Serra de Tramuntana (BOIB 054/2007), es determina que s'hauran de sotmetre al procediment avaluació ambiental els tractaments fitosanitaris per combatre plagues en terrenys forestals i campanyes extraordinàries de tractament fitosanitari en terrenys agrícoles.

Es redacta així, per part del Servei de Sanitat Forestal, aquest document ambiental, d'acord amb el que estableix l'article únic. 24 de la Llei 9/2018 de 5 de

desembre que modifica l'article 45 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental.

Aquest document solament es desenvoluparà per la plaga *Lymantria dispar*, i les actuacions de control que es derivin de la seva possible afectació als alzinars ubicats a dins el Paratge de la Serra de Tramuntana en l'illa de Mallorca.

ANTECEDENTS

Les masses d'alzinars de les Illes Balears van ser delimitades inicialment a l'any 1992 (Decret 86/1992) i van ser aprovades definitivament a l'any 2001 (Decret 130/2001). L'objectiu d'aquesta tasca va ser aconseguir elaborar un catàleg complet que permeti la protecció urbanística i legal d'aquests boscos. D'acord a aquest Decret, la superfície d'alzinar a Mallorca seria de 16.854,34 ha i a Menorca de 5.442,09. El IFN4 considera inferior la superfície d'alzinar ja que els criteris establerts són diferents, i seria de 11.178,24 ha per a Mallorca, i de 1.969,02 ha per a Menorca.

Els alzinars estan protegits a les Balears per normativa diversa; de fet, la major part dels alzinars són considerats com Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI) segons la Llei 1/1991, de 20 de gener, d'Espais Naturals i de Règim Urbanístic de les Àrees d'Especial Protecció de les Illes Balears; per altra banda, la Directiva Hàbitats, li assigna el codi 9340 «Boscos de *Quercus ilex* i *Q. Rotundifolia*»; i a Mallorca, la Serra de Tramuntana, és un espai declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO i és on es troben majoritàriament concentrades les masses d'alzinar. En resum, la seva conservació és, per tant, prioritària per al medi ambient de les illes.

Els alzinars mallorquins han sofert, al llarg del temps, greus pertorbacions; inicialment l'explotació per produir carbó i les pastures com alimentació dels porcs en produïren una dràstica disminució; en els últims temps, l'abandonament progressiu de moltes d'aquestes activitats tradicionals ha permès, en certa mesura, una ràpida recuperació dels boscos. No obstant, la manca de gestió ha conduït molts cops a masses inestables i afectades per diverses plagues i malalties. En aquest sentit, els alzinars estan severament afectats pel banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) que danya peus de qualsevol mida i antiguitat, així com la cabra que afecta greument el regenerat.

Un altra agent nociu que afecta també als alzinars es *Lymantria dispar*, més coneguda com l'eruga peluda. Es un insecte lepidòpter, que en fase larvària

(eruga) s'alimenta de les fulles i brots, provocant importants defoliacions, processos de debilitament i seca d'alzines.

A principis del mes de maig de 2018, la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca va començar a rebre nombroses queixes sobre la presència massiva d'erugues en els alzinars de la zona centre de Mallorca, amb defoliacions molt intenses i molèsties als residents, principalment en els municipis de Llubí, Costitx, Sineu, Sencelles, Inca, Muro i Lloret de Vistalegre; i posteriorment d'alguns municipis de la Serra de Tramuntana, principalment de Valldemossa, però també d'Esporles i Bunyola. Molts d'aquests municipis van demanar a la Conselleria l'adopció de mesures de control.

Arran d'aquesta situació, el Servei de Sanitat Forestal de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat, va realitzar diverses actuacions com: xerrades i reunions informatives al municipis afectats, instal·lació massiva de trapes per la captura de papallones, i inspecció aèria i terrestre dels alzinars per valorar la seva afectació per la plaga ; d'acord amb la inspecció realitzada, es va determinar que la superfície total afectada va ser de 4.529,85 ha, en diferents nivells d'afectació.

Aquests dades van motivar la declaració de la plaga en l'illa de Mallorca, i van ser determinants per fer durant els anys 2019 i 2020 tractaments aeris sobre les zones afectades, així com tractaments terrestres (2019, 2020, 2021 i 2022) sobre zones més localitzades i puntuals. Totes aquestes actuacions, aprovades i incloses dins el «*Projecte de Control Integral de l'eruga peluda als alzinars. Mallorca 2019-2022*».

Fruit d'aquestes mesures de control, la plaga va ser controlada, exceptuant petites defoliacions puntuals, controlades amb mitjans terrestres i trampeig massiu.

Actualment, i d'acord amb l'última inspecció realitzada el mes de juny de 2022 , la superfície afectada per nivells de màxima defoliació (nivell 3) és pràcticament inexistent, exceptuant alzines aïllades i fileres de separació de finques. Malgrat això, i sobre la base de les últimes dades de captures registrades, així com la dinàmica poblacional de l'espècie, pronostiquen que la primavera de l'any 2023 i anys successius, els atacs s'incrementin i augmenti la superfície afectada. Per aquest motiu, és necessària la planificació anticipada d'actuacions contundents per al control de l'insecte.

Les localitzacions, encara per definir, i que es poden veure's afectades per la plaga de *Lymantria dispar*, estan exposades al document 4 del projecte que correspon al plànols i inclouen totes dels masses d'alzinars localitzades dins el Paratge de la

Serra de Tramuntana. Encara que l'eruga peluda afecta principalment a alzina, també s'han observat importants afectacions en mata (*Pistacia lentiscus*), entre altres espècies.

S'exposen a continuació, les diferents tramitacions realitzades per part del Servei de Sanitat Forestal de projectes de les mateixes característiques:

Any 2017

- El 15 de setembre, el servei de Planificació del Medi Natural emet informe en relació amb el paratge Natural de la Serra de Tramuntana sobre el Projecte de control de la processonària del pi; en ell s'informa favorablement sobre aquest projecte, atès que la processonària del pi és una espècie al·lòctona que té un impacte negatiu sobre els valors ecològics de la Serra, atès que el projecte pretén reduir aquests impacte negatius i que les campanyes anteriors no han tingut un efecte negatiu sobre aquests valors ecològics. El 19 de setembre, la cap del servei de Planificació del Medi Natural ens remet una resolució del director general en la que es certifica que el Projecte de control de la processonària del pi per a l'any 2017 als diferents àmbits de Xarxa natura, no afecta als espais de Xarxa Natura 2000. (Exp. XN-261/2017)
- El 26 de setembre, el SSF va sol·licitar la tramitació de l'avaluació d'impacte ambiental simplificada, per tal de donar compliment a l'article 101.2 del PORN de la Serra de Tramuntana aprovat pel Decret 19/2007, de 16 de març, i s'acordes la tramitació d'urgència del procediment. La tramitació d'urgència es va resoldre positivament en data 2 d'octubre de 2017.
- El 7 de novembre, el Servei d'Assessorament Ambiental de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, emet informe i considera que el «Projecte de tractament terrestre contra la processonària del pi (*Thaumetopea pityocampa* Den. Schiff.) a les Illes Balears 2017», no ha de ser objecte de tramitació ordinària d'avaluació d'impacte ambiental segons la legislació vigent. (Exp: 145c/2017)
- El 15 de novembre, el president de la Comissió Balear de Medi Ambient emet resolució favorable sobre el Projecte de tractament terrestre. (Exp. 156a/2017)

Any 2018

- El 14 d'agost, el SSF va sol·licitar la tramitació de l'avaluació d'impacte ambiental simplificada del «*Projecte de tractament terrestre per al control de la processonària del pi (Thaumetopoea pityocampa Den. & Schiff.) Mallorca i Menorca, 2018-2020*», d'acord amb l'annex II, grup 7, punt 14, de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, atès que part del projecte té lloc dins àmbit PORN de la Serra de Tramuntana.
- El 15 de gener de 2019, el president de la Comissió Balear de Medi Ambient emet resolució favorable sobre el Projecte de tractament terrestre. (Exp. 161a/2018)

Any 2019

- Durant aquest any i com a conseqüència de l'afectació sobtada dels alzinars ubicats a la zona centre i Serra de Tramuntana de l'illa de Mallorca, es va executar el «*Projecte de control integral de l'eruga peluda (Lymantria dispar) dels alzinars. Mallorca 2019-2022*»; així mateix es va sol·licitar per part del SSF la tramitació de l'avaluació d'impacte ambiental simplificada d'aquest projecte, d'acord amb l'annex II, grup 7, punt 14, de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, atès que part del projecte té lloc dins àmbit PORN de la Serra de Tramuntana.
- El 26 d'abril de 2019, el president de la Comissió Balear de Medi Ambient emet resolució favorable sobre el Projecte de tractament terrestre. (Exp. 16a/2019).
- Aquesta resolució es publica al BOIB núm.68 de data 21 de maig de 2019.

Any 2021

- El 19 de juliol, el SSF va sol·licitar la tramitació de l'avaluació d'impacte ambiental simplificada del «*Projecte de control de la processonària del pi (Thaumetopoea pityocampa Den. & Schiff.) mitjançant tractament terrestre a les zones d'us públic. Illes Balears 2021/2025*», d'acord amb l'annex II, grup 7, punt 14, de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, atès que part del projecte té lloc dins àmbit PORN de la Serra de Tramuntana.
- El 15 de febrer de 2022, el president de la Comissió Balear de Medi Ambient emet resolució favorable sobre el Projecte de tractament terrestre. (Exp. 111a/2021).

JUSTIFICACIÓ

L'eruga peluda produeix defoliacions molt importants, sobre els vegetals als que afecta. En general, aquests arbres no moren i rebroten al cap de pocs dies; no obstant això, els arbres queden debilitats, especialment si les defoliacions són molt intenses i es repeteixen en anys successius. Aquest debilitament pot ser aprofitat per insectes, fongs o d'altres agents, que poden acabar matant l'arbre; de la mateixa manera, condicions climàtiques severes sobre arbres debilitats poden comprometre la seva supervivència o accelerar un procés de decaïment.

Hem de tenir en compte que les alzines de Mallorca, especialment les ubicades en alguns municipis de la Serra de Tramuntana, estan afectades, en alguns casos de manera greu, pel banyarriquer (*Cerambyx cerdo*), un escarabat que en fase d'eruga s'alimenta de la fusta de les alzines, provocant greus danys. Moltes alzines pateixen també processos de seca per la combinació de factors biòtics i abiòtics (temperatures altes, sequera continuada, fongs i d'altres). A més a més, el regenerat es veu molt compromès per la presència de la cabra assilvestrada, greu problema pel regenerat dels alzinars mallorquins.

Davant d'aquesta situació, defoliacions successives d'alzines ja molt afectades per molts d'aquests factors, poden posar en greu perill la supervivència d'una massa forestal vital per a les nostres illes.

Per tant, resulta transcendent planificar mesures per al control integral d'aquesta plaga que, d'acord a la seva dinàmica poblacional, pot generar danys molt intensos entre de 3 a 5 anys seguits.

DOCUMENT AMBIENTAL

a) La motivació de l'aplicació del procediment d'avaluació d'impacte ambiental simplificada

Part de les actuacions que preveu aquest projecte de control integral contra l'eruga peluda, tenen lloc dins l'àmbit del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, el qual disposa de Pla d'ordenació dels recursos naturals (PORN) aprovat pel Decret 19/2007, de 16 de març.

Segons indica l'article 101.2 del PORN, s'han de sotmetre al procediment d'avaluació d'impacte ambiental, entre d'altres, aquelles actuacions relatives a «tractament fitosanitari per combatre plagues en terrenys forestals i campanyes extraordinàries de tractament fitosanitari en terrenys agrícoles». Les actuacions

d'aquest projecte que s'han de dur a terme dins l'àmbit del Paratge s'han de fer concretament en àrees recreatives, refugis, finques públiques i arbres singulars.

D'altra banda, segons estableix l'article 102 del PORN «*Les actuacions llistades en l'apartat 2 de l'article anterior es considera que poden afectar apreciablement els llocs de la Xarxa Natura 2000 esmentats i, per tant, s'han de sotmetre a avaluació de repercussions ambientals. A aquest efecte el pla, programa o projecte ha d'anar acompanyat d'un estudi de les repercussions ambientals en relació amb els objectius de conservació com exigeix l'article 39.2 de la Llei 5/2005 esmentada*». En el cas que ens ocupa, el darrer projecte de similars característiques, compta amb una resolució favorable de l'avaluació ambiental simplificada, d'anys anteriors (veure documents en annexe 1).

En l'actualitat, i de la mateixa manera que ho varem fer en anys anteriors, hem demanat informe de no afecció al Servei de Planificació i al Servei d'Espais Naturals en l'àmbit del paratge Natural de la Serra de Tramuntana, així com en zones amb diferents figures de protecció.

b) La definició, característiques i ubicació del projecte

Lymantria dispar, més coneguda com l'eruga peluda, és un insecte lepidòpter, que en fase larvària (eruga) s'alimenta de les fulles i brots, provocant importants defoliacions, processos de debilitament i seca d'alzines. Presenta el cos recobert de pèls, no urticants per a les persones, encara que sí produeixen molèsties.

Desenvolupa una generació a l'any, i els seus ous fan eclosió a la primavera (abril-maig), moment en que les erugues comencen a alimentar-se i per tant, a provocar els danys i les molèsties. La fase d'eruga té una duració aproximada de 2 mesos.

Les erugues són molt voraces i polífagues, de manera que poden alimentar-se de més de 500 espècies de vegetals, encara que preferentment ho fan sobre l'alzina.

Lymantria dispar periòdicament pot presentar explosions poblacionals, amb episodis epidèmics que acostumen a tenir una duració d'entre 3 a 5 anys.

Està present a totes les Illes Balears i la seva àrea de distribució avarca des de el nord d'Àfrica, Europa, Xina meridional, Orient Mig i Japó, fins gran part dels Estats Units i el sud-est de Canadà.

Històricament a Menorca, l'any 2006 s'inicià un greu episodi epidèmic de la plaga de l'eruga peluda, que va arrasar pràcticament la totalitat d'alzinars de l'illa durant uns 6 anys. La gran superfície d'alzinar greument afectat per l'insecte i la intensitat dels danys que estava causant, van fer necessari l'adopció d'actuacions

de lluita contra aquesta plaga, la seva declaració i la qualificació d'utilitat pública de les mesures adoptades. La declaració de plaga és va fer efectiva amb la publicació de la Proposta de resolució del Conseller de Medi Ambient per la qual es declarava l'existència de la plaga de l'eruga peluda a la illa de Menorca, i es qualificaven d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptessin per al seu control (BOIB núm. 52 de 17 d'abril de 2008); aquest episodi va durar fins a 2012.

Durant els anys 2013, 2014 i 2015 la situació a Menorca és de nul·la afectació en tota la illa; els anys 2015 i 2016 s'observen defoliacions intenses en una zona d'alzines i ullastres per St. Lluís. En aquesta zona es du a terme un trampeig extraordinari, de manera que el 2017 ja no s'hi observen defoliacions en aquesta zona. Des de 2017 a 2019 s'aprecien defoliacions lleugeres (nivell 1).

El darrer focus important va ser detectat a juny de 2020 (50ha), arran de la informació facilitada per un veïnat de la finca Alcotx on hi havia intenses defoliacions en alzines aïllades, així com en la massa d'alzinar dels voltants. A conseqüència del gran potencial existent de massa forestal susceptible de ser afectada per la plaga, i de l'històric esdevingut anys enrere, es realitza durant els anys 2020, 2021 i 2022 trampeig massiu i tractament terrestre amb producte biològic, que permet el control d'aquest focus.

Pel que fa a Mallorca, l'any 2005 va tenir lloc una explosió d'aquest insecte en un alzinar molt localitzat en el municipi d'Artà d'unes 19 ha. Aquestes alzines foren tractades de forma terrestre mitjançant un insecticida químic, un regulador del creixement o IGR. Els següents anys, únicament es varen observar zones molt puntuals amb lleugeres defoliacions, que es van anar controlant amb trampejos més intensius o amb tractaments fitosanitaris terrestres molt localitzats.

La primavera de 2018, va tenir lloc un episodi virulent que va afectar greument grans extensions d'alzinars, concretament els alzinars de la zona centre de l'illa i Serra de Tramuntana. Per aquest motiu el Servei de Sanitat Forestal (SSF), va redactar el «*Projecte de control integral de l'eruga peluda (Lymantria dispar) dels alzinars. Mallorca 2019-2022*», on es varen recollir tota una sèrie d'actuacions, entre elles tractament aeri i terrestre, amb l'objectiu de disminuir, al mínim possible, l'afectació per l'eruga peluda de l'alzinar. Les defoliacions successives, unides a una climatologia extrema i adversa, així com l'afectació d'altres factors com el banyarriquer *Cerambyx cerdo*, o la cabra, comprometen seriosament la supervivència d'aquestes masses.

A partir d'aquest moment, es varen executar actuacions de control contundents que varen ser determinants pel control de la plaga; no obstant, el darrer registre de captures del trampeig massiu indiquen un augment de danys en algunes de les zones ja afectades en 2018.

Situació actual. Ubicació

Durant els mesos de maig, juny i juliol de 2022, la Conselleria de Medi Ambient va rebre multitud de consultes i queixes per l'eruga peluda, així com sol·licituds per l'aplicació de mesures de lluita contra aquest insecte, tant per part de particulars, com de molts dels ajuntament afectats, concretament d'alzinars afectats per la zona centre de l'illa (Algaida, Vilafranca, Costitx, Manacor, Porreres, Felanitx, etc.).

Es van facilitar als particulars i ajuntaments afectats, material per la captura de mascles de papallones, trapes G i feromones, i es va fer tractament terrestre amb un producte biològic al llarg de camins i en les zones on es detectava la presència massiva de l'insecte.

El seguiment d'aquest insecte, es fa mitjançant la elaboració del mapa anual d'afectació dels alzinars realització i s'instal·len trapes en rutes fixes per al monitoratge i control de la densitat i abundància del insecte.

L'avaluació de l'afectació es fa seguint la següent classificació, on s'especifica el nivell en funció de les defoliacions existents.

Nivells d'atac	Síntomes i signes
Nivell 0	Sense defoliacions
Nivell 1	Defoliacions petites de fulla nova i brots de l'any
Nivell 2	Defoliacions totals, constituint focus dispersos més o menys extensos en la massa.
Nivell 3	Defoliacions totals constituint focus més o menys continués en la massa

Quadre 1: Classificació nivells afectació.

En 2022, es van fer dos vols d'helicòpter per prospectar les masses d'alzinar; aquestes masses varen ser en un principi, i de forma prioritària, les delimitades inicialment en el Decret d'alzinars a l'any 1992 (Decret 86/1992) i aprovades definitivament a l'any 2001 (Decret 130/2001).

No obstant, i a conseqüència dels avisos de presència de l'insecte per part de particulars, es van sobrevolar també zones ocupades per alzines aïllades o situades en alineacions de separacions de finques.

Es mostra, a continuació, el mapa resultant de les afectacions observades des de l'aeronau.

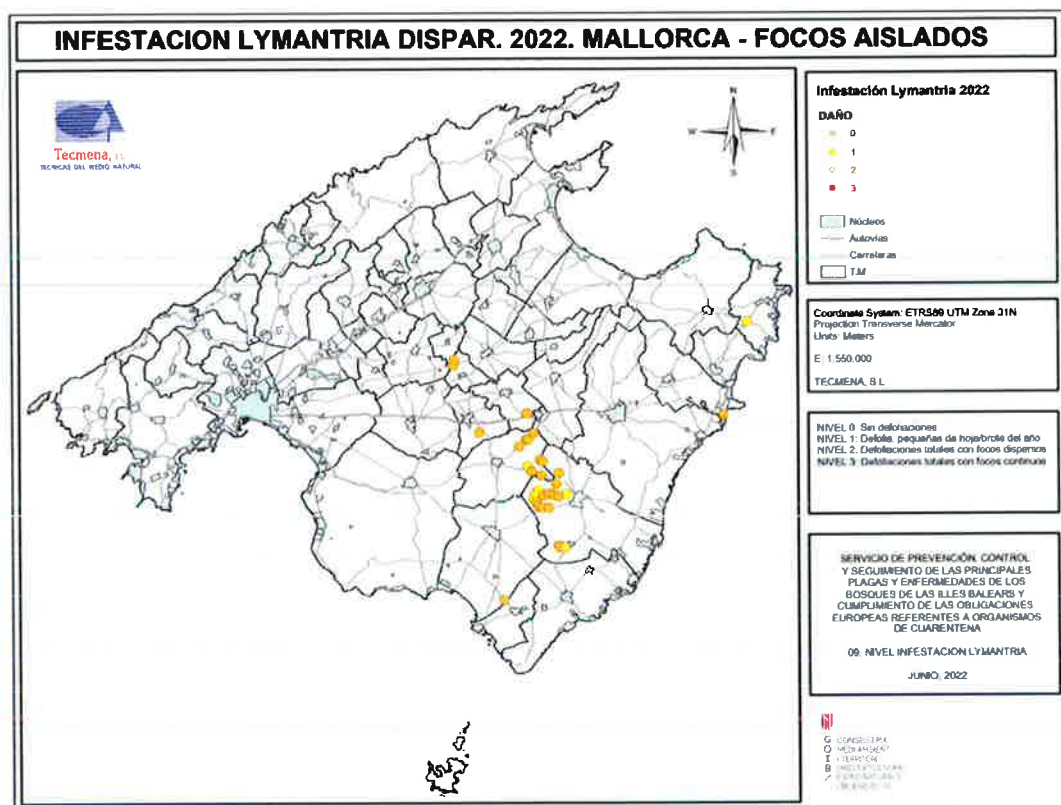

Fig 1.: Mapa del nivell d'afectació, Mallorca 2022.

Els punts de color groc, representen el nivell 1, que vol dir petites defoliacions; els punts taronja, representen el nivell 2, que indiquen l'existència de defoliacions totals en focus dispersos més o menys extensos. S'ha de puntualitzar que els focus dispersos observats es corresponen amb alineacions de separació entre parcel·les, no a alzines situades dins massa forestal.

Les conclusions d'aquestes inspeccions són que la superfície afectada en l'illa de Mallorca correspon a 248 ha; els diferents nivells d'afectació són els següents: 192ha (1,15%) en nivell 2; i 56ha (0,33%) en nivell 3 (màxima defoliació, màxima afectació).

Cal destacar, la no observació de danys ni afectacions rellevants sobre les masses d'alzinar de la Serra de Tramuntana, ni a les masses contínues d'alzinars ubicats a la zona centre de l'illa, encara que les previsions inicials degudes als avisos dels

particulars indicaven el contrari. Malgrat que, no s'observen defoliacions totals ni parcials (sí en alzines aïllades) sobre les masses, les captures en les trampes de monitoratge de l'espècie reflecteixen, en algunes rutes, un augment important, respecte l'any anterior. Les dades s'exposen al quadre adjunt:

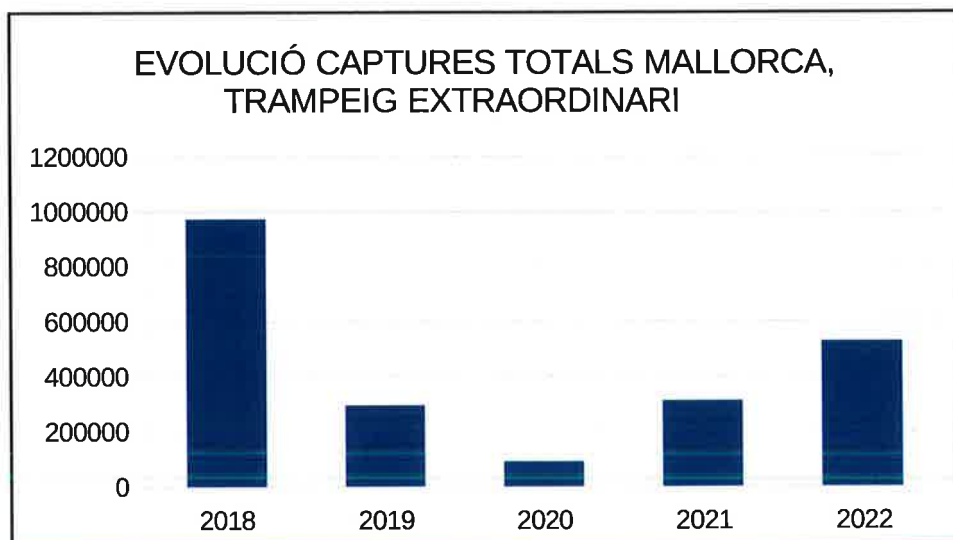
Anys	CAPTURA MITJA PER TRAMPA						
	Banyalbufar	Artà	Pollença	Costix	Bunyola	CENTRE	Atrayente
2009	229	61	123	96	-	244	SEDQ
2010	502	236	379	502	-	1.049	SEDQ
2011	302	197	330	438	-	610	SEDQ
2012	784	83	81	391	-	72	KENOGARD
2013	373	656	402	442	-	592	KENOGARD
2014	153	71	149	153	-	166	KENOGARD
2015	346	67	852	241	865	54	KENOGARD
2016	89	70	66	79	274	55	KENOGARD
2017	399	146	259	423	960	199	KENOGARD
2018		1.182	3.250	2.518	1.269	1.529	KENOGARD
2019	1.034	876	1.058	467	307	382	KENOGARD
2020	1.094	361	1.003	21	1.185	250	KENOGARD
2021	1.472	199	740	168	1.213	250	KENOGARD
2022	2.929	375	1.367	563	2.481	400	KENOGARD

Taula 1: Evolució de captures durant els anys 2009-2022 Mallorca.

Es pot observar que si bé durant l'any 2017 varen pujar en totes les rutes la mitja de captures respecte a l'any 2016, això no feia preveure l'increment quantitatiu inesperat de les captures obtingudes durant 2018, amb màximes en totes les rutes i que es correspon amb l'any d'explosió poblacional en la zona centre i zona de la serra de Tramuntana. També s'observa, l'increment de les captures registrades durant l'any 2022, principalment en les rutes de Pollença i Bunyola, després d'un descens durant els anys anteriors.

El trampeig extraordinari o massiu fet a partir de l'explosió de plaga de l'any 2018, s'ha mantingut fins a 2022, coincidint amb les mateixes zones afectades anteriorment i també ampliant a zones de noves deteccions.

Així, es veu com l'any 2018 es quan es registren el major numero de captures en el trampeig extraordinari, prop d'1 milió d'individus registrats. El anys següents, hi ha una tendència decreixent, no obstant durant 2022 les captures tornen pujar.

Gràfic 1: Captures registrades trampeig extraordinari, Mallorca 2018-2022.

Segons aquests registres i tenint en compte:

- la gran superfície afectada, rapidesa d'expansió i proliferació en l'anterior episodi de 2018, que va fer impossible la realització d'un tractament fitosanitari contundent en el moment adequat,
- la pròpia biologia de l'espècie que és imprevisible i una vegada hi ha danys, és massa tard per actuar, i que
- es preveu que durant la primavera de 2023 les poblacions de l'insecte continuen augmentant,

es necessària i fonamental, l'execució de l'actual projecte i document ambiental que ens ocupa, així com la licitació del contracte corresponent de servei de tractament aeri.

Característiques del projecte

- El tractament aeri: per a superfícies extenses, continues i sense camins d'accés a tots els alzinars, el tractament fitosanitari mitjançant medis aeris es configura com la tècnica més adequada per al control de l'eruga peluda. Aquest és el cas dels alzinars ubicats en la Serra de Tramuntana, ja ocupen extenses superfícies, en zones generalment abruptes i amb una estructura de carreteres insuficients per arribar a totes les alzines.

Els tractaments aeris consisteixen la polvorització d'un producte fitosanitari mitjançant medis aeris, en aquest cas l'helicòpter, en funció de la superfície a tractar. La tècnica d'aplicació serà a ultra baix volum, que consisteix en polvoritzar el producte a una dosi molt petita de l'ordre de 1,5 a 3,5 litres/hectàrea.

S'utilitzaran uns mecanismes de polvorització basats en atomitzadors rotatoris tipus *Micronairs* (AU-7000 o similar), de manera que es proporcionen gotes d'aproximadament 150 micres de diàmetre mig. L'alçada del vol i la velocitat de treball s'ajusten a uns valors que possibiliten una òptima distribució del producte, i limiten al màxim les possibles derives.

Està previst el tractament aeri d'unes 5.000 ha en total (2.500ha+2.500ha), tenint en compte la doble passada damunt els mateixos polígons afectats, amb una separació d'un mínim de 10 dies. Els polígons de tractament aeri, poden estar ubicats en la Serra de Tramuntana o en la zona centre de l'illa, o en es determini segons criteris tècnics per part del SSF, en funció del nivell d'afectació.

Els equips aeris aniran dotats de tecnologia dgps, de manera que el pilot conegui en tot moment la ubicació dels alzinars a tractar. El dgps enregistra en tot moment els llocs per on passa i per on tracta, així com també la velocitat de vol i la dosi de tractament. Els flowmeters o caudalímetres, permeten regular el caudal o flux aplicat en funció de la pressió de treball i de la velocitat de vol.

Un tècnic de camp avaluarà constantment la correcta deposició del producte, la deriva, les condicions meteorològiques i les zones d'aplicació, mentre que un tècnic en pista controlarà que tant el mitja aeri com el producte fitosanitari compleixin amb els requisits exigits.

- El tractament terrestre: es basa així, en l'aplicació puntual d'un producte insecticida utilitzant mitjans terrestres. Aquest mitjà es considera adequat per al tractament de superfícies de petita extensió accessibles. Els alzinars, per exemple de la zona centre, son alzinars de poca extensió, i amb multitud de vials i nuclis urbans, que fan més aconsellable l'ús de mitjans terrestres. Aquesta tècnica es puntual i precisa, el que permet dirigir l'aplicació amb exactitud.

L'aplicació es realitzarà mitjançant un canó de fumigació muntat sobre un vehicle, o bé, autopropulsat. Anirà equipat amb un depòsit mínim de 400 litres i de boquetes que permetin la polvorització adequada del producte fitosanitari. Consistirà en dues aplicacions de producte fitosanitari separades en el temps almenys 10 dies; d'aquesta manera s'incrementa l'efectivitat del producte biològic que s'utilitzarà, ja que no totes les erugues neixen al mateix moment.

El tractament terrestre es troba limitat per la necessitat de camins o pistes forestals per les quals ha d'entrar el vehicle.

Puntualment i en zones on no és possible accedir amb vehicle, s'utilitzarà motxilla portàtil.

L'execució correrà a càrrec de l'empresa pública IBANAT, amb una dilatada experiència en la realització d'aquests tipus de tractaments.

En ambdós casos, la època de tractament comprendrà de forma general, de l'1 d'abril al 31 de maig.

L'inici del tractament dependrà de que les condicions meteorològiques siguin les adequades (temperatura, velocitat del vent, humitat relativa i probabilitat de pluja) i del estadi de desenvolupament larvari de les erugues.

El producte fitosanitari: el producte fitosanitari a utilitzar, tant en el tractament aeri com el terrestre i d'acord al criteri de mínim impacte ambiental de la Conselleria de Medi Ambient Agricultura i Pesca, és el biològic formulat en base a la matèria activa *Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki*. (BTK)

El producte a utilitzar serà un formulat en base a la matèria activa *Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki* (BTK a partir d'ara) que es troba de manera natural en el sòl i en les plantes. Aquesta matèria activa està inclosa dins de la llista comunitària, annexe I de la Directiva 2008/113/CE de la Comissió de 8 de desembre de 2008, com a substància acceptada e inclosa fins el 31/04/2022. Posteriorment mitjançant el Reglament d'Execució (UE) n.º2022/378 i anteriors s'han anat prorrogant els períodes d'aprovació d'aquestes substàncies actives, el darrer fins al 30/04/2023.

Es tracta d'un insecticida biològic, selectiu i pràcticament innocu per a la resta de l'entomofauna. Necessita ser ingerit, un medi alcalí (característica que únicament es dona en l'intestí de la majoria dels insectes) i uns receptors específics que siguin sensibles a la toxina en qüestió. Té acció larvívica, fonamentalment en els primers estadis larvaris. La varietat *kurstaki* és la que té acció contra lepidòpters.

El *BTK* s'elimina ràpidament del medi natural degut a la curta persistència de les seves espores, a causa de la seva sensibilitat a l'acció de la llum ultraviolada. Per ser els components del producte part natural del ecosistema, es dissipen en el medi, transformant-se en compostos orgànics complexos i no tòxics per a la resta d'organismes i el ambient.

El producte comercial que contingui aquesta substància activa haurà d'estar inclòs en el Registre Oficial de Productes Fitosanitaris del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació; tindrà la menor classificació ecotoxicològica (AAA) i el seu ús serà compatible amb les abelles i amb l'agricultura ecològica.

Respecte a les zones d'actuació, es troben actualment, encara per definir. Es defineixen al projecte adjunt, les condicions i requeriments del control integral mitjançant l'ús d'aeronaus degudament autoritzades, concretament al plec tècnic; en quant a la resta d'actuacions de control: trampeig, instal·lació de caixes niu i caixes refugi, es realitzaran manualment, en les rutes i zones, ja establertes en anys anteriors (consulta projecte adjunt).

c) Una exposició de les principals alternatives estudiades i una justificació de les principals raons de la solució adoptada, tenint en compte els efectes ambientals.

Respecte al mètode de tractament s'han analitzat 3 alternatives: el tractament aeri (alternativa 1), el tractament terrestre (alternativa 2) i no realitzar cap tractament fitosanitari (alternativa 0).

Els tractaments aeris (alternativa 1) són adequats per treballar en grans extensions de bosc, moltes vegades inaccessibles si no és per mitjans aeris. Permeten una ràpida i total cobertura de les masses afectades per la plaga. La tècnica d'aplicació d'un producte fitosanitari amb mitjans aeris és la d'ultra baix volum, una tècnica molt exigent en quant als requeriments d'aplicació, i per tant, molt controlada, així com molt condicionada per les condicions meteorològiques (velocitat del vent, temperatura, humitat relativa i probabilitat de pluja).

Amb els tractaments aeris s'obtenen molt bons resultats i eficàcies, no obstant en zones de superfície poc extenses, properes a nuclis urbans o molt freqüentades, i amb una xarxa de camins i vials que les fan accessibles, els tractaments terrestres, puntuals i específics són els més adequats. (alternativa 2). Aquests tractaments, ens permeten dirigir perfectament el tractament a zones determinades, amb un control permanent de les condicions meteorològiques, així com d'aplicació del producte mitjançant l'observació directa de la deposició.

La no realització d'un tractament (alternativa 0) en aquestes àrees suposaria una alarma social molt important, ja que aquestes erugues són molt voraces, i entren dins les cases. Per altra banda, cal tenir en compte que les intenses defoliacions que generen aquests insectes, sobre alzines ja de per sí molt debilitades per altres

factors com el banyarriquer, una climatologia extrema i una afectació del regenerat per la cabra, poden comprometre la supervivència de moltes alzines.

A més a més, cal no oblidar que una de les formacions forestals més destacades de les Illes Balears són els boscos d'alzines, protegits per normativa diversa, a més a més, les masses d'alzinar estan concentrades majoritàriament en la Serra de Tramuntana, espai que ha estat declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. Per tant, cal tenir en compte que la defoliació successiva de certs vegetals d'interès especial per a la seva protecció, pot comportar el debilitament de les masses que unit a la sequera o altres condicions d'estres, poden posar en greu risc la seva supervivència, la seva conservació és, per tant, es prioritària per al medi ambient de les illes.

Per tot això, es considera que l'alternativa més viable en el cas de municipis afectats en la Serra de Tramuntana és el tractament aeri (alternativa 1), complementàriament el tractament terrestre (alternativa 2) per les zones puntuals i de fàcil accessibilitat.

Respecte al producte fitosanitari a utilitzar, s'han analitzat també tres alternatives: l'ús d'un plaguicida microbià, el *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki* (alternativa 1); un inhibidor de la quitina (IGR) o regulador del creixement, de síntesis química, i de matèria activa el diflubenzurón (alternativa 2), i l'alternativa 0 que consistiria en no tractar.

El BTK (alternativa 1) és un insecticida biològic i selectiu; és innocu per la salut humana i per a la salut animal, a excepció de les erugues d'altres espècies de lepidòpters, les quals es trobin en el moment de l'aplicació del fitosanitari en fase d'eruga i en alimentació damunt la vegetació afectada. No obstant això, al tractar-se d'un producte biològic es degrada molt ràpidament, romanent d'amunt les fulles de l'ordre de dies; a més a més, la quantitat d'altres espècies de lepidòpters afectades, i sempre d'acord amb la bibliografia i informació de que disposem, es pot concloure que és baixa i, per tant, no hi ha indicis d'alteració de la funcionalitat de l'ecosistema.

Cal també destacar que el BTK només afecta a erugues de primers estadis larvaris, no té capacitat ovicida (d'afectació als ous) i actua al ser ingerit.

El diflubenzurón (alternativa 2) es considera un producte amb un impacte major sobre el medi que el BTK. Té més persistència sobre fulla (fins a un any segons la bibliografia consultada) i, per tant, afecta a tots els estadis larvaris de l'insecte diana i d'altres lepidòpters que durant aquest temps estiguin en els pinars

alimentant-se; té també certa acció ovicida, que es manifesta a l'inhibir el desenvolupament de la jove eruga en l'ou dipositat en la planta, després del tractament en fulles i fruits; la seva degradació en sòl varia d'acord al contingut en matèria orgànica. La majoria dels productes amb aquesta matèria activa (diflubenzuron) s'han de barrejar amb coadjuvants oliosos per a la seva aplicació, cosa que pot incrementar el potencial contaminant i persistència addicional del producte.

La alternativa 0 la considerem desaconsellable, tal i com s'ha exposat en el paràgraf anterior «alternatives al mètode de tractament».

La no actuació o alternativa 0 comportaria impactes importants: per una banda podria alterar la funcionalitat dels ecosistemes d'alzines; d'altra banda els efectes i molèsties sobre les persones i l'alarma social, així com el debilitat dels alzinars i l'increment del risc de desaparició de certs exemplars especialment rellevant. Per tant, sembla important realitzar els tractaments que proposem. Per tant, sembla important realitzar els tractaments fitosanitaris que proposem. Entre les alternatives 1 i 2, si tenim en compte que a alternativa 2 té un major impacte sobre el medi i la seva aplicació mitjançant un coadjuvant oliós, fa que la alternativa 1 sigui la més viable a l'hora de triar el producte fitosanitari més adient (BTK).

d) Una avaluació dels efectes previsibles directes o indirectes, acumulatius i sinèrgics del projecte sobre la població, la salut humana, la flora, la fauna, entre molts d'altres factors, durant totes les fases d'execució, explotació i en el seu cas durant la demolició o abandonament del projecte. Possible afectació als espais de Xarxa Natura 2000.

L'any 2008 el Servei de Sanitat Forestal va redactar un Pla per al Control Integral de la Processionària del pi, que es va prorrogar fins l'any 2016. Aquest Pla anava acompanyat d'un informe d'impacte ambiental redactat pels experts Josep Mª Riba, doctor en biologia, entomòleg i fitopatòleg; i Ferran Pauné, DEA en sistemes agrícoles, forestals i alimentaris, llicenciat en biologia i enginyer tècnic agrícola.

Part del contingut d'aquest apartat està basat en aquest informe d'impacte ambiental, que valorava un possible tractament fitosanitari contra la processionària del pi amb BTK, Diflubenzurón i la alternativa 0 de no actuar. La opció escollida pels autors del estudi fou el tractament fitosanitari amb BTK.

El BTK és un producte biològic de molt baixa persistència en el medi, per tant, de forma directa no tindria cap efecte sobre els ecosistemes terrestres ni alteraria la

seva funcionalitat. Únicament podria ocasionar alguna alteració indirecta si afectes a alguna altra espècie de lepidòpter dels ecosistemes tractats, i sempre tenint en compte el principi d'interrelació de les xarxes tròfiques i dels cicles de matèria i d'energia dels ecosistemes.

En el cas d'altres lepidòpters, d'una banda, els estudis disponibles a l'actualitat, alguns d'ells realitzats en les Illes Balears per científics de la universitat (UIB), no en descriuen cap incidència significativa; i d'altra banda, no es coneix tampoc en cap lepidòpter (dels que són susceptibles de ser afectats) cap mecanisme que els situï com a espècie clau par al manteniment de la funcionalitat dels ecosistemes estudiats.

Respecte a la possible afectació sobre els Espais de Rellevància Ambiental, Xarxa Natura 2000 i Espais Naturals Protegits, el Servei de Planificació al Medi Natural de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat, en anteriors projectes de la mateixa naturalesa, va emetre informe favorable sobre projectes de tractament terrestre i la seva afectació sobre els espais Xarxa Natura 2000 i sobre el Paratge Natural de la Serra de Tramuntana. En aquest informe es conclou *«que el Projecte no afecta als espais de Xarxa Natura 2000 esmentats de manera apreciable»* i *«informo favorablement sobre el Projecte en l'àmbit del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, tot això sense perjudici que s'hagi de sotmetre a avaluació d'impacte ambiental per donar compliment a l'article 101.2 del decret 19/2007 pel qual s'aprova el Pla d'Ordenació de Recursos Naturals»*. (veure annex I). El projecte actual, té les mateixes característiques tècniques i metodològiques, com el presentat en anys anteriors.

- Impactes sobre el medi físic i natural: nul o menyspreable; la seva persistència en el medi és extremadament baixa, per tant, de forma directa no té cap efecte sobre els ecosistemes terrestres ni altera la seva funcionalitat.

Quant a possibles afectacions de lepidòpters en espais naturals "cal dir que només afectaria a les poques espècies que coincideixen en cicle biològic amb la processonària o que puguin ser bivoltines o multivoltines, amb presència d'erugues durant el període de l'aplicació de l'insecticida. Però cal dir que aquests efectes negatius vindrien contrarestats per què el producte a força de Bacillus es degrada molt ràpidament amb presència de llum ultraviolada " (Riba & Pauné, 2008).

Finalment, els autors de l'Impacte determinen que "L'impacte sobre el mitjà físic i natural, si bé es podria considerar no significatiu, es valora com a compatible com

a mesura de prudència respecte a possibles buits de coneixement a data d'avui i de prevenció de fer un seguiment "(Riba & Pauné, 2008).

- Impacte sobre el medi marí: No es realitza cap actuació al medi marí, i per tant seria inexistent.
- Impactes sobre el sòl: Es consideren inexistents ja que no precisen obra civil, ni moviment de terres ni incideix en els organismes del sòl. En aplicació del Reial Decret 1311/2012, sobre l'ús sostenible dels productes fitosanitaris, es prendran mesures per evitar els possibles vessaments accidentals de productes.
- Impactes sobre el territori: No es proposa cap nova infraestructura permanent, ni canvis en l'ús del sòl, ni fragmentació territorial, entre d'altres. Per tot això, l'impacte es considera negatiu.
- Impactes sobre l'atmosfera: L'activitat generadora de CO₂ es veu àmpliament compensada per la reducció de defoliació dels arbres que comportarà el tractament. També cal considerar el possible renou tant del vehicle pick-up com del canó de tractament; en tot cas seria molt puntual i per tant compatible.
- Impacte sobre les aigües superficials: No es considera significatiu degut a l'insolubilitat de l'aigua, la baixa dosi d'aplicació, la ràpida degradació per la llum ultraviolada, l'especificitat de la seva toxicitat i les condicions d'aplicació. Per totes aquestes valoracions es consideren inexistents o compatibles els impactes sobre les aigües.
- Impactes sobre la vegetació: Es consideren compatibles o inexistents.
- Impactes sobre la fauna: El Bacillus és un bacteri idoni en tractaments de plagues per la seva especificitat. Segons els estudis disponibles, no hi ha diferències estadísticament significatives en el nombre d'espècies de lepidòpters entre les zones control i les afectades per un tractament amb Bacillus. Es considera molt probable que els tractaments amb Bacillus no tinguin cap influència negativa sobre la entomofauna de lepidòpters de la zona; segons la documentació consultada, són poques les espècies que estan en fase eruga durant la tardor i per tant, els efectes negatius del tractament serien mínims. La fauna d'invertebrats artròpodes del sòl no queda afectada i el producte és compatible amb les abelles. Per tot això, els impactes es consideren compatibles en quant a la fauna.

- Impactes sobre l'ésser humà: Són inexistents o compatibles, atès que el producte utilitzat, a les dosis emprades, no es coneixen efectes sobre la salut de forma immediata ni a llarg termini.
- Impactes socioeconòmics: Són positius, tant per al sector forestal com a turístic, així com pels aspectes sanitaris i socials.
- Impactes sobre el patrimoni cultural són inexistents.

L'anàlisi global permet definir que el tractament es pot compatibilitzar amb l'entorn. A més a més, i amb les dades bibliogràfiques i tècniques amb les que contem en l'actualitat, no podem concloure que hi hagi cap interacció significativa entre els diferents factors implicats en els impactes ressenyats.

e) Les mesures que permetin prevenir, reduir i compensar i, en la mesura del possible, corregir, qualsevol efecte negatiu rellevant en el medi ambient de la execució del projecte.

Per prevenir, evitar, reduir o compensar els efectes negatius que el tractament terrestre pot tenir sobre el medi ambient, s'adoptaran les següents mesures:

- Per evitar vessaments de producte fitosanitari o combustible s'establirà un programa de recollida dels residus sòlids i líquids generats en l'actuació i per la maquinaria. Els bidons usats es lliuraran a un gestor de residus autoritzats; caldrà proporcionarà l'albarà d'entrega al Director del projecte, per al seu control. En tot cas, es compliran les especificacions marcades en el capítol IX «*Manipulació i emmagatzematge dels productes fitosanitaris, envases i restes*» del Reial Decret 1311/2012, sobre l'ús sostenible dels productes fitosanitaris.
- Tant l'equip de polvorització aèria, haurà d'estar registrat i inscrit en els cens reglamentari, i caldrà que passi les inspeccions tècniques oficials reglamentàries. (articles 3, 4 i 5 del Reial Decret 1702/2011 de 18 de novembre). En el cas específic de les aeronaus, hauran d'acreditar que disposen del certificat que acrediti estar autoritzades per l'Agència Estatal de Seguretat Aèria (AESA) per a realitzar tractaments aeris, i que disposa d'un Centre de Manteniment de Aeronaus aprovat de conformitat amb el Reglament UE núm. 1321/2014.
- L'equip d'aplicació i el vehicle del tractament terrestre sobre el qual va muntat hauran d'acreditar que han passat totes les revisions i inspeccions tècniques obligatòries, de manera que el renou i els fums que emetin estiguin sota els límits acceptables. Així mateix, hauran de presentar la certificació de la inspecció

d'equips mòbils d'aplicació de productes fitosanitaris (art. 3 del Reial Decret 1702/2011).

- Abans de l'inici del període de tractament es realitzarà el calibrat de tots els equips de polvorització (boquetes, pressió, caudalímetres, etc.) per a la seva correcta dosificació, de manera que la dosi i la mida de les partícules polvoritzades siguin adequada a les característiques del producte i del tractament.
- En el tractament aeri, es controlaran les condicions meteorològiques de forma constant, mitjançant un tècnic de camp dotat d'una estació meteorològica portàtil; d'aquesta manera, només es polvoritzarà quan les condicions de treball siguin les adequades, evitant deposicions del producte en zones no planificades per a ser tractades o la evaporació abans que arribi a la vegetació.
- En el tractament terrestre, es controlaran les condicions meteorològiques d'aplicació dotant a la brigada del tractament d'una estació meteorològica portàtil.
- També, es lliurarà a la brigada d'aplicació d'una cartografia detallada de les zones a tractar, a més a més, se'ls entregarà un gps per enregistrar digitalment tot el traçat per on s'executi el tractament.
- En quant al tractament aeri, s'exigeix que les aeronaus de tractament vagin dotades de tecnologia dgps, cosa que permet tractar específicament les zones planificades, així com enregistrar totes les operacions realitzades per aquells mitjà aeri: zones volades, zones polvoritzades, dosis, alçada, velocitat, entre d'altres.
- El personal executor del tractaments aeri i terrestre, disposaran dels carnets d'aplicadors de productes fitosanitaris corresponents (art. 18 del Reial Decret 1311/2012), o d'altres, així com ho disposi la normativa vigent.
- Per tal de minimitzar els efectes sobre la fauna, és a dir, els efectes sobre altres espècies de lepidòpters que no són l'eruga peluda, les aplicacions es duran a terme en el període específic en que *Lymantria dispar* està en fase d'eruga, controlant quin es el moment idoni per ser executat. Per aquest motiu, a partir del 1 d'abril s'avalua cada 5 dies l'estat d'eclosió de les postes de *Lymantria* i l'estat larvari de les erugues ja nascudes; aquesta avaluació permet ajustar correctament el moment del tractament.
- Per prevenir qualsevol efecte sobre la salut humana s'avisarà amb antelació als organismes gestor d'aquests espais; també als ajuntaments i a la població en general. Es senyalitzaran les zones a tractar mitjançant cartelleria.

- Les empreses participants en els tractaments se'ls hi exigirà la inscripció en el Registre Oficial de Productors i Operadors de Mitjans de Defensa Fitosanitària de l'administració autonòmica que li correspongui, o estatal.

f) La forma de realitzar el seguiment que garanteixi el compliment de les indicacions i mesures protectores contingudes en aquest document ambiental.

Per al tractament aeri es contractarà una empresa externa que realitzarà l'auditoria del tractament. Aquesta empresa vetllarà per a que es compleixin totes les condicions establertes en el Plec Tècnic redactat per a la contractació dels mitjans aeris, i el el Reial Decret 1311/2012 sobre l'ús sostenible dels productes fitosanitaris, en particular al que fa referència a:

- producte fitosanitari: es realitzarà un acta formal de recepció del producte, i es comprovarà que s'ajusta als requeriments del plec, a la fitxa de registre i de seguretat, que està registrat i que les condicions de transport i emmagatzematge son les correctes. Es comprovaran també els terminis d'entrega i la ubicació en els llocs de distribució. Després del tractament, confirmaran que els envasos buits han estat entregats a un gestor de residus autoritzats, mitjançant els corresponents albarans d'entrega.
- Pistes: Avaluaran també les pistes des de les quals s'executaran la carga del producte i del combustible, que compleixin amb totes les mesures de seguretat, en especial el que fa referència al capítol IX del Reial Decret 1311/2012 sobre «Manipulació i emmagatzematge dels productes fitosanitaris, envases i restes». Un cop finalitza el tractament, verificaran que les pistes queden en bon estat, sense residus, materials o vessaments de qualsevol tipus.
- Màquines i equips: En referència als equips de tractament, verificarà que tots els equips i maquinaria reuneixen les condicions descrites en el plec, comprovarà el correcte funcionament de tots ells, i calibrarà els equips de polvorització per a la seva correcta dosificació. Es faran assaig de ample de passada, així com de percentatge de cobriment i mida de partícula, mitjançant la utilització de bandes hidrosensibles.
- Personal de control: Durant el tractament fitosanitari hi haurà un tècnic en camp que comprovarà les condicions meteorològiques, la correcta deposició del producte polvoritzat i supervisarà les zones de tractament i aquelles excloses al mateix. També hi haurà un tècnic de pista que

controlarà la adequació dels mitjans aeris, la càrrega del producte, la dosi i el correcte funcionament de tots els equips de treball.

- Eficàcia del tractament: S'avaluarà l'eficàcia del tractament mitjançant l'anàlisi de la mortalitat de les erugues de la *Lymantria dispar* Així, als 10, 30 i 45 dies després del tractament es realitzarà una inspecció de colònies d'erugues tractades i prèviament senyalitzades i s'anotarà el percentatge de mortalitat; aquestes dades es compararan amb la mortalitat d'erugues en zones no tractades denominades «zones control».
- Persistència del tractament: S'avaluarà la persistència en fulla del producte mitjançant el test Adam; aquest test és important per valorar el moment de realitzar la segona passada, especialment si ha plogut i s'ha pogut rentar el producte. Per una altra banda, ens permet comprovar en quin moment ja no hi ha residus del producte sobre la vegetació tractada. Durant l'execució del tractament es controlarà que aquest es realitzi d'acord a les condicions contemplades dins el Plec de Condicions Tècniques del Projecte de tractament terrestre 2021-2025. Aquest control serà realitzat pel Servei de Sanitat Forestal.

L'IBANAT, encarregat del tractament terrestre, haurà d'entregar al SSF l'albarà de lliurament del envases buits, fitxa de registre i de seguretat del producte fitosanitari a utilitzar, el tracks o recorreguts de les zones per on s'ha realitzat el tractament, fitxes de camp i de recollida de dades meteorològiques.

També s'avaluarà l'eficàcia del tractament mitjançant l'anàlisi de la mortalitat de les erugues de la processonària del pi. Així, als 10, 30 i 45 dies després del tractament es realitzarà una inspecció de colònies d'erugues tractades i prèviament senyalitzades i s'anotarà el percentatge de mortalitat; aquestes dades es compararan amb la mortalitat d'erugues en zones no tractades denominades «zones control».

D'acord a l'article 21.2 del Decret Legislatiu 1/2020 pel que s'aprova el text refós de la Llei d'avaluació ambiental de les Illes Balears, cal incloure una referència particular a la integració paisatgística annexe d'incidència paisatgística que identifiqui el paisatge afectat pel projecte, els efectes del desenvolupament i, en el seu cas, les mesures protectores, correctores o compensatòries.

Per al cas concret que ens ocupa, el projecte no proposa cap infraestructura de nova creació, per la qual cosa l'incidència sobre el paisatge no serà negativa; ans el contrari, el tractament evitarà l'afectació dels boscos per aquestes plagues i per tant, l'incidència del paisatge seria en tot cas positiva.

Palma, 24 de gener de 2023

La tècnica del Servei de Sanitat Forestal

María Isidora Santiago Lozano

Vist i plau

El cap de Servei de Sanitat Forestal

Luís Núñez Vázquez

**ANNEX I .- DIFERENTS RESOLUCIONS EN RELACIÓ AMB XARXA NATURA 2000 I
AL PARATGE DE LA SERRA DE TRAMUNTANA (2019) I RESOLUCIÓ DEL
PRESIDENT DE LA CMAIB SOBRE EL PROJECTE DE TRACTAMENT TERRESTRE
2021-2025.**

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA
/ DIFUSIÓ I COORDINACIÓ
ESPÀIS NATURALS
DIVERSES ALTRES

Document: Ofici
Emissor: DGENB/SEN/PNST/jlmr
Núm. exp: SEN 196/19

Servei d'Espais Naturals	
DATA	13.03.19
ENTRADA:	
SORTIDA:	51
SERVEI:	Sanitat Forestal

Sandra Closa Salinas
Cap del servei de Sanitat Forestal

Assumpte: Informe sobre el projecte de control integral de l'eruga peluda dels alzinars (*Lymantria dispar*), Mallorca 2019-2022, en relació al paratge natural de la Serra de Tramuntana i a la Xarxa Natura 2000

Us tramet adjunt l'informe indicat a l'assumpte.

Palma, 8 de març de 2019

La cap del servei d'Espais Naturals

Catalina Massutí Jaume

Informe sobre el projecte de control integral de l'eruga peluda dels alzinars (*Lymantria dispar*), Mallorca 2019-2022, en relació al paratge natural de la Serra de Tramuntana i a la Xarxa Natura 2000

Fets

1. En data 31/01/2019 la cap del servei de Sanitat Forestal va trametre al servei d'Espais Naturals (RE: 56) sol·licitud d'informe en relació al projecte dalt esmentat. S'adjunta documentació en format digital.

Normativa aplicable

1. Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO).
2. Decret 19/2007, de 16 de març, per qual s'aprova el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana.
3. Acord del Consell de Govern, de 16 de març de 2007, pel qual es declara el Paratge natural la Serra de Tramuntana.
4. Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat.
5. Reial Decret 139/2011, de 4 de febrer, per al desenvolupament del Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i del Catàleg Español d'Espècies Amenacades.
6. Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental.
7. Circular del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca sobre la tramitació de les avaluacions ambientals, de 6 de novembre de 2015.
8. Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears.
9. Circular del conseller de Medi ambient, Agricultura i Pesca sobre el règim transitori per a la tramitació de les avaluacions ambientals a partir de l'entrada en vigor de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, de 4 d'octubre de 2016.

Descripció del projecte

El servei de Sanitat Forestal ha redactat el projecte de control integral de l'eruga peluda dels alzinars (*Lymantria dispar*) a Mallorca, període 2019-2022, en el que es planifica l'execució de les actuacions de control integral d'aquesta plaga. L'objectiu és disminuir els nivells d'afectació i mantenir l'eruga per sota del llindar de danys, la qual va protagonitzar l'any passat una explosió epidèmica, especialment en els alzinars de la zona central de Mallorca i de la zona d'Esporles-Valldemossa i Comuna de Bunyola, en els que s'assoleixen el nivell 3 d'afectació (defoliacions totals constituint focus més o menys continus en la massa).

L'any 2019 es preveu realitzar un tractament aeri i terrestre en les zones afectades per la plaga (4.500 ha), així com tasques de trampeig i tasques de manteniment, conservació i reposició de nius d'aus insectívores i caixes-refugi per a quiròpters. No es tractarà sobre nuclis urbans, masses d'aigua, assentaments apícoles ni cultius ecològics. Part de les àrees que es tractaran s'inclouen dins l'àmbit del paratge natural de la Serra de Tramuntana (2.200,08 ha) i de la Xarxa Natura 2000 (1.608,55 ha).

El tractament aeri consistirà amb la polvorització del producte fitosanitari (*Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki*, a ultra baix volum) sobre els alzinars, mitjançant avió (a la zona de Tramuntana) i helicòpter (a la zona centre de Mallorca). El tractament terrestre, complementari a l'anterior, es farà mitjançant un canó de fumigació muntat en un vehicle o autopropulsat. En ambdós casos es faran dues aplicacions de producte separades un mínim de 10 dies, entre l'1 d'abril i el 30 de juny de cada any de tractament.

El pressupost anual és de 580.431,70 €.

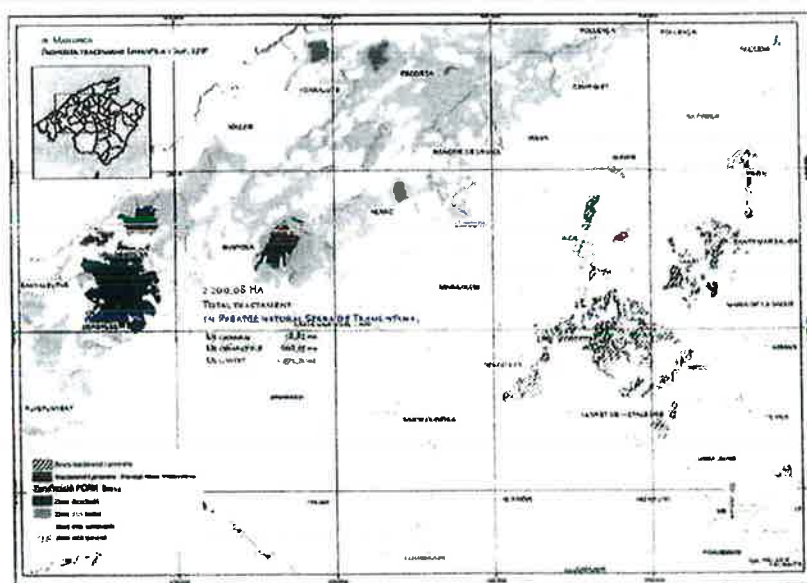

Fig.1. Àrees de tractament incloses en el paratge natural de la Serra de Tramuntana (font: projecte tècnic)

Consideracions tècniques en relació al PN de la Serra de Tramuntana

1. L'article 21.2 de la llei 5/2005, de 26 de maig, estableix que "Dins l'àmbit territorial dels espais naturals protegits, l'autorització, la llicència o la concessió d'usos i activitats correspon als òrgans competents per raó de la matèria, els quals han de sol·licitar amb caràcter preceptiu, abans de resoldre, informe a l'òrgan competent en matèria d'espais naturals protegits".
2. Part de les zones de tractament contra l'eruga peluda s'inclouen dins l'àmbit del paratge natural de la Serra de Tramuntana (2.200,08 ha), en zones d'ús limitat (1.472,71 ha), ús compatible (668,55 ha) i ús general (58,22 ha). També s'inclouen dins espais de la Xarxa Natura 2000 (1.608,55 ha): ES5310009-Es Teix, ES0000439-Pla de Sa Mola, ES5310010-Comuna de Bunyola, ES0000381-Puig Gros, ES0000377-Mola de Son Pals, i ES0000378-Puig des Boixos. Tots aquestes zones es distribueixen entre els municipis de Valldemossa, Esporles i Bunyola.
3. L'eruga peluda (*Lymantria dispar*) pot afectar greument als alzinars, suposant un greu perill per a la seva conservació. El 3 d'agost de 2018 es va iniciar el procediment per tal

de declarar-la com a plaga a l'illa de Mallorca, i perquè es qualifiquin d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per al seu control, trobant-se en l'actualitat en fase de tràmit d'audiència als interessats. A Menorca ja va ser declarada plaga per Resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca de 17 d'abril de 2018.

4. Segons l'article 2 del PORN de la Serra de Tramuntana, són objectius d'aquest Pla la protecció dels béns i valors naturals i paisatgístics, així com la protecció, conservació i potenciació de la vegetació associada a la zona i el seu entorn. I segons l'article 44.1, l'alzina (*Quercus ilex*) i les formacions d'alzinar han de ser considerades com a espècies i hàbitats prioritaris.
5. Atès que aquest projecte de control integral el desenvolupa el servei de Sanitat Forestal d'aquesta Conselleria, s'adapta al que preveu l'article 29.6 del PORN, el qual estableix que *"A les zones d'exclusió i a les d'ús limitat no es permet la utilització de productes fitosanitaris excepte en els casos de tractaments de plagues degudament autoritzats per l'òrgan competent en matèria de sanitat forestal. A les zones d'ús compatible i d'ús general serà d'aplicació el règim general a les Illes Balears. La administració ambiental ha de potenciar la implantació de mecanismes de lluita biològica contra els agents fitopatològics"*.
6. Segons consta en la memòria d'aquest projecte, el producte fitosanitari que s'utilitzarà tindrà com a component actiu el *Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki* (BTK), un bacteri grampositiu que es troba de manera natural en el sòl i les plantes, i està inclòs en l'annex I de la Directiva 2008/113/CE de la Comissió, de 8 de desembre de 2008, com a substància acceptada. El defineix com un insecticida biològic, selectiu i pràcticament innocu per a resta d'entomofauna, que s'elimina ràpidament en el medi natural degut a la seva sensibilitat a la llum ultraviolada. El producte comercial que el contingui (Cordalene, Belthirul-F, Foray 48 B, Foray 76 B, pendent de licitació) presentarà la mínima classificació ecotoxicològica, serà compatible amb les abelles i l'agricultura ecològica, ni tindrà la classificació de perillós pel medi ambient (N), segons el RD 255/2003, de 28 de febrer de 2003, pel qual s'aprova el Reglament sobre classificació, envasat i etiquetatge de preparats peril·losos.
7. En l'avaluació d'impacte ambiental (Riba & Pauné, 2007) del Pla de control Integral de la processonària del pi 2008-2011 es van avaluar les afeccions dels tractaments fitosanitaris amb BTK sobre el medi físic i natural, medi marí, sòl, territori, atmosfera, aigües superficials, vegetació, fauna, ésser humà, socio-economia i patrimoni cultural. En general els seus impactes es qualifiquen com nuls o menyspreables. També des del servei de Sanitat Forestal s'han impulsat als darrers anys diversos estudis que recolzen l'ús d'aquest producte (veure apartat de la memòria "Estudis sobre el *Bacillus thuringiensis*").
8. Segons l'article 33.1 del PORN resten prohibides *"Les actuacions que suposin una alteració, mort, mutilació, recollida o captura d'animals silvestres o dels seus ous o cries queden prohibides dins l'àmbit territorial del Pla"*. A les zones de tractament incloses en el paratge natural de la Serra de Tramuntana, especialment als voltants de la Comuna de Bunyola, existeixen nombroses àrees de nidificació de milana (*Milvus milvus*) i, en menor mesura, d'àguila calçada (*Aquila pennata*), ambdues espècies incloses a l'Annex IV de la llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat (espècies que seran objecte de mesures de conservació especial quant al seu hàbitat), i també presents en el Catàleg nacional d'espècies amenaçades (Decret 139/2011), la milana qualificada com en perill d'extinció.

El període de reproducció de les dues espècies s'estén des del mes de gener fins el més de juny, ambdós inclosos. Respecte a la milana, a principis d'abril ja es detecten

nus ocupats amb adults covant, apareixent per maig els primers polls. Així, el període establert per realitzar les dues aplicacions de que consta el projecte de control integral de l'eruga peluda (d'abril a juny), coincideix en part amb una etapa crítica en la fase de reproducció d'aquestes espècies, que podrien abandonar els nius, els ous, o els polls debut a les pertorbacions provocades pel vol de les aeronaus.

Per tant, i atès que no s'han avaluat aquestes possibles afeccions, es proposa que no s'iniciïn les tasques de polvorització aèria fins que no es disposi de l'informe favorable o vistiplau del servei de Protecció d'Espècies. Amb independència d'això, aquestes tasques s'haurien de retardar, dins el seu període d'aplicació, tant com sigui possible (preferiblement dins el mes de juny).

9. Segons l'article 101.2 del PORN, els tractaments fitosanitaris per combatre plagues en terrenys forestals que es realitzin dins el seu àmbit territorial s'hauran de sotmetre obligatòriament al procediment d'impacte ambiental. Atès al que estableix l'epígraf 7 del grup 7 de l'annex 2 de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, aquest projecte s'haurà de sotmetre al procediment d'avaluació ambiental simplificada.

Consideracions tècniques en relació a la Xarxa Natura 2000

1. Una part de les àrees a tractar també s'inclouen dins espais de la Xarxa Natura 2000 (1.608,55 ha): ES5310009-Es Teix, ES0000439-Pla de Sa Mola, ES5310010-Comuna de Bunyola, ES0000381-Puig Gros, ES0000377-Mola de Son Pacs, i ES0000378-Puig des Boixos.
2. L'article 39.1 de la LECO estableix que: *"Les repercussions dels plans, els programes i els projectes que, sense tenir relació directa amb la gestió d'un lloc de la Xarxa Natura 2000, o sense que siguin necessaris per a aquesta gestió, puguin afectar de manera apreciable els llocs o espais esmentats, ja sigui individualment o en combinació amb altres plans, programes o projectes, s'han d'avaluar tenint en compte els objectius de conservació del lloc, de conformitat amb el que disposa la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat"*.
3. Com s'ha esmentat abans, segons l'article 101.2 del PORN, els tractaments fitosanitaris per combatre plagues en terrenys forestals que es realitzin dins el seu àmbit territorial s'hauran de sotmetre obligatòriament al procediment d'impacte ambiental. I segons disposa l'article 102 del PORN *"Les actuacions llistades en l'apartat 2 de l'article anterior es considera que poden afectar apreciablement els llocs de la Xarxa Natura 2000 esmentats i, per tant, s'han de sotmetre a avaluació de les repercussions ambientals. A aquest efecte el pla, programa o projecte ha d'anar acompanyat d'un estudi de les repercussions ambientals en relació amb els objectius de conservació com exigeix l'article 39.2 de la Llei 5/2005 esmentada"*.
4. Segons el 2n paràgraf de l'article 39.1 de la LECO *"Els plans, els programes i els projectes que puguin afectar espais de la Xarxa Natura 2000, però que estan sotmesos a l'avaluació ambiental no només per aquesta possible afecció, s'han de sotmetre directament al procediment d'avaluació ambiental que correspongui, dins els procediments que preveuen la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, i la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, en els quals s'han d'avaluar adequadament les repercussions al lloc de la Xarxa Natura 2000"*.
5. Altrament, en l'article 28.2 de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'Avaluació ambiental de les Illes Balears s'estableix que *"Els plans, els programes i els projectes que puguin afectar espais Xarxa Natura 2000, i que se sotmetin a l'avaluació ambiental no només per*

aquesta possible afecció, no estan subjectes a cap actuació prèvia i directament s'han de sotmetre al procediment d'avaluació ambiental que correspon, en el qual s'han d'avaluar adequadament les repercussions al lloc".

Conclusions

Per tot l'anterior, el projecte de control integral de l'eruga peluda dels alzinars (*Lymantria dispar*), Mallorca 2019-2022:

- S'informa favorablement respecte al paratge natural de la Serra de Tramuntana, atès que no es considera que es pugui afectar significativament als seus objectius de conservació, sempre i quan es tingui en compte les següents consideracions:
 - a) Amb l'objectiu de no interferir amb el període de reproducció de la milana (*Milvus milvus*) i l'àguila calçada (*Aquila pennata*), es proposa que no s'iniciïn les tasques de polvorització aèria fins que no es disposi de l'informe favorable o vistiplau del servei de Protecció d'Espècies. Amb independència d'això, aquestes tasques s'haurien de retardar, dins el seu període d'aplicació, tant com sigui possible (preferiblement dins el mes de juny).
 - b) Aquest projecte s'ha de sotmetre obligatòriament al procediment d'avaluació ambiental simplificada, atès al que estableix l'article 101.2 del PORN de la Serra de Tramuntana.
- Respecte a les possibles afeccions sobre la Xarxa Natura 2000, aquestes hauran de ser avaluades en el marc del procediment d'avaluació ambiental al qual s'ha de sotmetre aquest projecte, atès al que estableixen els articles 39.1 de la LECO i el 28.2 de la llei 12/2016, de 17 d'agost, d'Avaluació ambiental de les Illes Balears. A tal efecte, el projecte haurà d'anar acompanyat d'un estudi de les repercussions ambientals en relació amb els objectius de conservació.

Tot això sense perjudici del compliment de la resta de normativa que li sigui aplicable.

Palma, 8 de març de 2019

El tècnic del servei d'Espais Naturals

Josep Lluís Moreno Roig

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT
I I TERRITORI
B COMISSIÓ
/ MEDI AMBIENT
ILLES BALEARS

DG d'Espais Naturals i
Biodiversitat
Servei de Sanitat Forestal

Exp: 111a/2021
Document: Ofici
Emissor: CMAIB/mjs
R/V:

Assumpte: tramesa Resolució sobre el Projecte control de les processionària del pi tractament terrestre de zones d'ús públic Illes Balears 2021-2025

Us tramet, adjunta la Resolució del president de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears de data 15 de febrer de 2022 per la que es formula l'informe d'impacte ambiental sobre el projecte control de les processionària del pi tractament terrestre de zones d'ús públic Illes Balears 2021-2025.

Palma, 15 de febrer de 2022

El president de la CMAIB

Antoni Alorda Vilarrubias

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT
I I TERRITORI
B COMISSIÓ BALEAR
/ MEDI AMBIENT

Exp.: CMAIB 111a/2021
Document: Resolució
Òrgan substantiu: Servei de Sanitat forestal.
Direcció General d'Espais Naturals i
Biodiversitat
Resol. Núm. 10/2022

Resolució del president de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears per la qual es formula l'informe d'impacte ambiental sobre el Projecte control de les processionària del pi tractament terrestre de zones d'ús públic Illes Balears 2021-2025.

Vist l'informe tècnic amb proposta de resolució de dia 15 de febrer de 2022, i d'acord amb l'article 10.1.a) del Decret 4/2018, de 23 de febrer, pel qual s'aproven l'organització, les funcions i el règim jurídic de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears (CMAIB) (BOIB núm. 26 de 27 de febrer de 2018),

RESOLC FORMULAR:

L'informe d'impacte ambiental sobre el Projecte control de les processionària del pi tractament terrestre de zones d'ús públic

Illes Balears 2021-2025. , en els termes següents:

- 1. Característiques del projecte:** Es tracta de la realització d'un tractament fitosanitari per una plaga forestal declarada l'any 2003 a les illes de Mallorca i Menorca i per la qual, des del mateix any, es qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la. La plaga la causa un insecte lepidòpter que en fase d'eruga s'alimenta de les fulles aciculars del pi causant defoliacions dels arbres del gènere *Pinus* i urticàries sobre les persones i els animals, que poden desembocar en xocs anafilàctics.
A més a més, es pretén fer un tractament contra la plaga de l'eruga peluda una plaga que apareix de tant en tant, però amb gran virulència i que poden alimentar-se de més de 500 espècies preferentment de l'alzina. El tractament es realitzarà mitjançant l'aplicació puntual d'un producte insecticida biològic anomenat *Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki* (BTK) amb medis terrestres, l'aplicació es realitzarà amb un canó de fumigació i es faran

dues aplicacions separades en el temps almenys 10 dies per incrementar l'efectivitat. El tractament terrestre per a l'eruga peluda s'executarà si hi hagués aparició sobtada de la plaga i els nivells d'afectació així ho indiquen. L'època del tractament de la processonària comprendrà el període de l'1 d'octubre al 15 de novembre durant els anys 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025. L'època del tractament de l'eruga peluda estarà comprés entre l'1 d'abril i el 30 de juny.

- 2. Ubicació del projecte:** Es tractaran les àrees recreatives següents: Son Fortuny, Son Tries, Caubet, Comuna de Bunyola, Es Fornassos, Sa Coveta Negra, Es Pixarells, Menut (I, II), Puig de Santuïri, S'Illot, Coll Baix, Can Picafort (I,II), Llubí (I, Ermita), Comuna de Lloret, Puig de Consolació, Puig de Sant Salvador, Font de n'Alís, Crist Rei, Sa Bisbal, S'Obac – Crestatx, Santueri de Bonany, Es Pont Trencat, S'Amarador, Son Orlandis, Es Pinaret, Es Castell, S'arangi, Es Canutells, Sa Talaia, Can Cosmi, S'Argentera, Can Marroig. Es tractaran els refugis públics següents: Refugi des Coll Baix, Refugi de Sa Coma de Binifaldó, Refugi de la comuna de Caimari, Refugi de Son Real. Es tractaran els arbres singulars següents: Pi Ramut de Binorella, Pi des Caülls, Pi de Sa Capelleta, Pi de can Don Jaume Oliver. A les zones a tractar previstes hi ha superfície dins Xarxa Natura 2000 (LIC i ZEPA) que es corresponen a les figures següents: LIC ES5310105 Es Amunts d'Eivissa, LIC ES 0000084 Ses Salines d'Eivissa i Formentera, LIC ES 0000145 Mondragó, LIC i ZEPA ES0000227 Muntanyes d'Artà, LIC ES5310101 Randa, LIC ES 5310008 Es Galatzó, LIC ES5310010 Comuna de Bunyola, LIC ES 5310009 Es Teix, LIC i ZEPA ES5310027 Cimals de la Serra, LIC ES5310085 Moncaire, LIC ES5310091 Mossa, LIC ES5310127 Costa Brava de Tramuntana, LIC 5310093 Formentor, ES0000544 Son Real, ES0000545 Massís de Randa, ZEPA ES0000441 D'Alfàbia a Biniarroí, ZEPA ES0000442 de la Serra de l'Esperó al Penyal alt, ZEPA ES 5310027 Cimals de la Serra.

- 3. Característiques del potencial impacte:** Ateses les característiques del projecte es considera que no té efectes transfronterers ni es preveu que impliqui impactes ambientals significatius. Segons el document ambiental, el producte escollit té el menor grau de toxicitat existent, és de categoria A productes de toxicitat baixa, tant per a les persones, com per la fauna terrestre i per la fauna aquícola (AAA), i de tipus I compatible amb les abelles. Globalment, el document ambiental conclou que el tractament es pot compatibilitzar amb l'entorn i segons les dades bibliogràfiques i tècniques actuals no es pot concloure que hi hagi cap interacció significativa.

Conclusions de l'informe d'impacte ambiental

- **Primer:** No subjectar a avaluació d'impacte ambiental ordinària el projecte de control de la processonària del pi tractament terrestre de zones d'ús públic de les Illes Balears 2021-2025. Tenint en compte que no tindrà efectes significatius sobre el medi ambient d'acord amb els criteris de l'annex III de la Llei 21/2013, sempre que es compleixin les condicions establertes al projecte presentat "Projecte de control de la processonària del pi

(*Thaumetopoea pityocampa* Den. & Schiff.) mitjançant tractament terrestre a les zones d'ús públic. Illes Balears 2021-2025. Conselleria Medi Ambient i Territori. Direcció General Espais Naturals i Biodiversitat. Servei de Sanitat Forestal, 2021 firmat pel cap de Servei de Sanitat Forestal Luís Nuñez Vázquez." Així com les mesures de l'apartat "e" i el seguiment que garanteixi el compliment de les mesures de l'apartat "f" del document ambiental presentat "Document ambiental relatiu al "Projecte de tractament terrestre per al control de la processionària del pi (*Thaumetopoea pityocampa*, Den & Schiff), a les zones d'ús públic. Illes Balears. 2021-2025" amb data de 17 d'agost de 2021 realitzat per la tècnica del Servei de Sanitat Forestal María Isidora Santiago Lozano i amb el vistiplau del cap de Servei de Sanitat Forestal Luís Núñez Vázquez." Així com els següents condicionants de les consultes realitzades a les administracions competents:

- 1.- S'adoptaran les mesures necessàries per a evitar la contaminació de la zona per combustible, olis o productes insecticides. A més, s'evitaran, en la mesura possible, els vessaments dels productes i es disposarà de sacs de sorra absorbent o de sepiolita per a recollir immediatament qualsevol vessament produït. Per últim es prohibeix l'abocament de les restes de producte o mescla excedent del tractament i tampoc es podran rentar els equips a distàncies inferiors a 50 m d'aigües superficials o pous.
- 2.- Les intervencions amb vehicles s'hauran de fer servir els camins i pistes habilitats, sempre que sigui possible, per evitar degradació del sòl i erosió del terreny.
- 3.- El producte fitosanitari que s'utilitzarà amb el component actiu de *Bacillus Thuringiensis* varietat *kurstaki* (BTK) està inclòs en l'annex I de la Directiva 2008/113/CE de la Comissió, de 8 de desembre de 2008, com a substància acceptada. El producte comercial que el contengui (Cordalene, Belthirul-F, Foray 48 B, Foray 76 B, pendent de licitació presentarà la mínima classificació ecotoxicològica, serà compatible amb les abelles i l'agricultura ecològica i no tindrà la classificació de perillós pel medi ambient (N), segons el RD 255/2033, de 28 febrer de 2003, pel qual s'aprova el Reglament sobre classificació, envasat i etiquetatge de preparats peril·losos.
- 4.- Durant el desenvolupament de les actuacions s'haurà d'evitar deixar cap classe de residu (sòlid o líquid) a les diferents zones on s'intervengui.
- 5.- Respecte als espais naturals protegits:
 - 5.1. El projecte es durà a terme a terme a les àrees delimitades als plànols de la documentació presentada per avaluació de cadascun dels gestors dels espais protegits.
 - 5.2. Abans de qualsevol actuació, aquesta s'haurà de comunicar i coordinar amb l'equip gestor del Parc.
 - 5.3. El vehicle circularà per camins i vials existents.

5.4. No es poden abocar residus de cap tipus, ni líquids ni sòlids.

5.5. Qualsevol canvi serà comunicat a l'equip gestor del Parc.

5.6. L'època del tractament de l'eruga peluda (*Lymantria dispar*) està comprés entre l'1 d'abril i el 30 de juny que sí està inclòs dintre de l'època de nidificació, si s'hagués de fer tractament en una zona amb nivells d'afectació que requereixi tractament i estiguessin en algun espai protegit es requerirà l'autorització del gestor del parc.

6.- Respecte a la salut ambiental i la prevenció de l'exposició accidental:

6.1 Utilitzar un mètode biològic descrit a la documentació de referència *Bacillus thuringiensis* varietat *kurstaki* (BTK) .

6.2 Advertir a la població de les zones a tractar i properes a les mateixes del tractament i mantenir la senyalització almanco fins a finalitzar el tractament.

6.3 Mantenir una franja de seguretat mínima de 50 m al voltant de la zona tractada durant la durada del tractament per evitar exposicions accidentals al producte per part de personal aliè a les feines.

6.4 Mantenir com a mínim una franja de seguretat de 50 m de qualsevol punt d'extracció d'aigua per a consum humà.

7.- Es valorarà la inclusió de la Finca "Sa Tanca d'Allà Dins" en els futurs tractaments a realitzar dins el període 2021-2025, i per al projecte del pròxim període de tractament.

8.- Respecte a les mesures correctores, compensatòries i preventives per afavorir la presència d'enemics naturals:

8.1.- Es durà a terme un estudi dels fongs entomopatògens (parasiten insectes) i una inversió en el cultiu d'ecotips locals i autòctons de les Balears mitjançant el cultiu del fong, o de la subespècie d'organisme propi de l'illa a poder ser. Aquests podran ser utilitzats en el control de plagues com la processonària en lloc d'utilitzar productes comercials que no afavoreixen la biodiversitat dels organismes tenint en compte l'ecologia de les Illes Balears. Aquests seran *Cordyceps militaris*, *Beauveria bassiana*, *Paecilomyces farinosus* entre altres possibles fongs adients per aquesta plaga.

8.2.- Es faran accions d'instal·lació de caixes niu d'aus insectívores o caixes refugi de ratapinyades a les zones adients per aquesta instal·lació amb major afectació per la plaga.

8.3.- Es faran estudis i/o accions sobre la introducció de parasitoids d'ous (*Oencyrtus pityocampae*, *Tetrastichus servadeii*)

9. De cara a la pròxima tramitació del tractament de processionària per al període següent s'haurà de complir:

9.1 La documentació s'haurà d'entregar durant el 2025, per disposar d'un termini adient per realitzar el procediment i poder efectuar les consultes a les administracions afectades amb temps suficient per a rebre els informes.

9.2 La documentació que s'adjunti inclourà la consideració dels tractaments complementaris com a mesures compensatòries, correctores i preventives establertes i les que considerin preferibles o adients. A més, els resultats de les accions de les mesures que s'han duit a terme en aquest període de tractament com a condicionants d'aquesta resolució del procediment AIA simplificada.

Segon. Es publicarà el present informe ambiental al Butlletí Oficial de les Illes Balears, d'acord amb el que disposa l'article 47.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluacions ambientals.

Tercer. L'informe d'impacte ambiental perdrà la seva vigència i cessarà en la producció dels efectes que li són propis si, una vegada publicat en el BOIB, no s'hagués procedit a l'autorització del projecte en el termini màxim de quatre anys des de la publicació, d'acord amb el que disposa l'article 47.4 de la Llei 21/2013.

Quart. L'informe d'impacte ambiental no ha de ser objecte de cap recurs, sense perjudici dels que, si s'escau, siguin procedents en la via administrativa o judicial davant de l'acte, si s'escau, d'autorització del projecte, d'acord amb el que disposa l'article 47.5 de la Llei 21/2013.

Cinquè. Aquesta proposta de resolució s'emet sense perjudici de les competències urbanístiques, de gestió o territorials de les administracions competents i de les autoritzacions o informes necessaris per a l'aprovació.

Palma, a 15 de febrer de 2022

El president de la CMAIB

Antoni Alorda Vilarrubias

